

"Doğa

Eşek-arısı
Vız... Vız... Vız...

Bal-arısı
Vız... Vız... Vız...

Ağaç Kuş
Çiçek böcek

İster sev
İster sevme küçüğüm
Eski şiir böyle bitecek

Uzay

Yeni şiirde
Uzayda çocuk
Meteorlarla top oynuyor
Beyni acıkınca
Ozan amcası ona
Bir kitap dolusu
Bilgiyle yüklü
Küçük bir hap
Yutturuyor."

(Yalvaç Ural)

C. ŞİİR

1. Şiir Nedir, Çocuk Şiiri Nedir?

Şiir, genellikle en az sözcükle en çok şey anlatma sanatı olarak tanımlanır. Ancak güzel sanatların bir kolu olarak şiirde, düz anlatımın yanında belli biçimsel kurallara uyma, sözcük seçimi, iç ve dış uyumun yanında estetik bir kaygı da söz konusudur.

Öğrencilere ulus, yurt ve insanlık sevgisinin kazandırılmasında, iyiden, güzelden yana bir tutum takınılmasında, anadilini sevdirmeye ve onu bilinçle kullanma konusunda şiir düz yazıya göre daha etkileyici bir araçtır. Çocuklar gelişimlerinin her döneminde şiir okuma ve ezberleme etkinliklerin seveceğine yerine getirirler. Şiirlerde yer alan ölçü, uyak ve durak gibi nitelikler çocukta doğuştan

varolan ritim-uyum-duygusunun gelişmesini sağlar. Bu nedenle şiir çocuğun eğitiminde vazgeçilemeyecek bir öğedir.

Çocuklar için ayrı bir şiir türü olmadığı söylenilebilir. Ancak yine de çocuk şiiri için "Çocuksu bir duyarlılıkla söylenen şiirlerdir" denilebilir. Çocuk şiiri için; bir bakıma "Çocuk düşüncesinin, çocuk bakışının, çocuk ilgilerinin şiire yansımalarıdır" da denilebilir (Şirin, M. Ruhi, 1994, s. 106.)

a. Şiir-Manzume İlişkisi: Şiir; yazılan bir metnin içeriğe-öze-yönelik özelliklerini içine alır. Şiir denildiğinde genellikle söyleyişteki güzellik, duyguları coşkulu ve etkili bir biçimde dile getirme, biçim ve içeriğin uyum içinde olması akla gelir. Oysa manzume; Arapça "Nazım" kökünden gelen, "Sıralanmış, düzenlenmiş" demektir. Ayrıca ölçülü ve uyaklı sözlerin genel adı anlamına da gelir. Manzume, bir bakıma bir anlatım biçimi olup bu manzumenin öze yönelik özelliklerini oluşturma da şiir aytma-söyleme eylemini oluşturmaktadır (Özön, 1971, s. 450).

Özellikle Türk Edebiyatı'nda şiirin ve manzumenin geçmişi düzyazıya göre çok daha eskidir. Düzyazı bugünkü anlamda Türk Edebiyatı'na Tanzimat Dönemi Edebiyatı'yla birlikte gelmiştir. Dahası şiir yazarken pek kullanılmayan noktalama işaretleri bile ilk kez bu dönemde İbrahim Şinasi'ce kullanılmaya başlanmıştır.

Asyalı insanların yapısından olacak, Doğu'lu ulusların edebiyatlarında genellikle şiir-manzume ön plandadır. Yazarlar ya da bu yöndeki sanatçılar öykü de anlatacaklarsa, halkına öğüt de vereceklerse, dahası mektup bile yazacak olsalar, biçim olarak çoğunlukla nazım türünü yeğlemişlerdir. Bu nedenle Türk Edebiyatı'nda da oldukça bol ve uzun nazım örneklerine rastlamak olasıdır. Örneğin Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı, aslında öğüt verici, didaktik bir yapıt olduğu halde, manzum olarak yazılmış olan Mevlâna'nın Mesnevi'si gibi. Ayrıca Kutadgubilik'in bile manzum olarak yazıldığı unutulmamalıdır.

b. İçerik Yönüyle Şiir Türleri: Şiirler genellikle Epik, lirik, didaktik, pastoral ve dramatik olmak üzere beş türe ayrılmaktadır. Ancak bir şiir bu türlerden birinin niteliklerine sahip olabileceği gibi, ikisinin-üçünün niteliklerine de sahip olabilir. Belli bir tanımının bile yapılamadığı şiir, bu yönüyle de oldukça değişken (homojen) bir yapıya sahiptir. Lirik denilebilecek bir şiirde pastoral nitelikler, dramatik bölümler bir arada bulunabilir. Örneğin bu bölümün sonunda, örnekler arasında bulunan Cahit Külebi'nin "Rüzgar" şiiri bu açıdan gözden geçirildiğinde bu özellikler açıkça görülecektir.

Bu çalışmada yine de klasik (kökleşik) anlamda şiir türlerine bağlı kalınacak ve bu türler hakkında kısaca bilgi verilecektir.